

2025_07_29 Stiklestad

Olsok i amfiet

Lukas 22, 24-27

Kjære alle sammen ; til lykke med dagen ! Det er fint å feire Olsok her hvor koblinga mellom fortid og nåtid er så tydelig. Selve historia, men også det allmennmenneskelige og de ekstistensielle spørsmål glir innpå oss i olsokfeiringa. Tekster og fortellinger får ny aktualitet rett foran øynene våre, - og midt i ørene.

#

#

En varm og tradisjonsrik kveld, ei feiring som alle hadde vært med på siden de var små. Og denne gangen i Jerusalem, - bedre kunne det ikke bli, sammen med Jesus. Jesus vet hva som skal komme. Det er viktig å få sagt de viktige tingene til vennene sine. Det er snart natt, de skal snart bryte opp og gå ut til Getsemanehagen. Vi er i natta hvor alt skjer; - vi er en hårsbredd fra Judaskyss og forræderi. Kvenna går, - og verden slik de kjente den, er i ferd med å gå i stykker.

I en slik skjebnetung kveld er det slående å lese hva som skjer: midt i den alvorlige fortellinga Jesus sine venner får, fortsetter de å rivalisere seg imellom. De diskuterer , ja krangler- om hvem av dem som har høyest rang og er mest verd. Det gjør det som antakelig

vi også ville gjort – de er sant menneskelige. Vår første refleks er også meg sjølv først.

Storhet og ydmykhet samler seg her. Pasjon, offer, storhet. Uendelig kjærlighet. Jesus sin storhet er ikke i den makten som våpnene gir, og som denne verdens storiga stoler på. Gud kommer til verden i et *menneskes* skikkelse. Han går ydmykhetens vei.

Det er slående å høre hvilke ord Jesus møter disiplene sine med: *De som har makten, - lar seg kalle velgjørere*: en besk kommentar til det som var hverdagen for småfolk i en romersk provins, - men akk så sant i dag også. «Men slik er det ikke blant dere...» Han snur tenkesettet heilt rundt, - og det er dette som vi også har så vanskelig å forstå,- og følge: at den minste er den største, og at det største i livet ligger i å være en tjener for andre, å gi andre rom til å blomstre.

#

#

Her står makt og makt mot hverandre. Gode krefter, - og de som vil rive ned. For makt kan brukes til begge, - og godhet og ondskap står overfor hverandre- alltid, og alltid gjelder det å være våken :

De svakeste og mest vergeløse er de det først går ut over. Vi ser det rundt oss i dag: om du greier å se på.

Når retten ikke holdes høyt, og den rå makta får plassen, er det barna det går ut over først. Vi ser og ser, - og føler oss avmektige. Barna er særlige bærere av det hellige i oss, - men barna er alltid de første ofrene, og de som får det verst. Bildene fra Gaza flimrer forbi. På nytt er mat og vann - eller mangelen på det - blitt våpen i krigernes hender. I en vegvill verden ser vi at barmhjertigheten og nestekjærligheten trakkes ned. Hvor mange andre konflikter pågår, som vi ikke hører om lenger ? Hvor mange barn i verden er på flukt, uten den mest grunnleggende trygghet for å overleve, - og overleve som *mennesker* ? Hvor mange generasjoner skal det ta- går det noen gang an å komme seg over traumene som er påført av makthavere som gjør alt for å sikre sine egne interesser og øke sin egen makt, som puster på bål av hat og motsetninger for å få dem til å flamme opp?

Kyrie eleison, miskunne deg Gud, over alle som lengter etter frihetens regn ! Hjelp oss til å gjøre det *vi* kan for å være barmhjertighetens lange armer og hender!

Er det noe håp ?

Det er *alltid* håp når noen bryr seg. Ikkje fordi vi tjener på det eller at noe ser oss, - men vi har sett andres nød, som vi må svare på. Vi kjenner det - inni oss, i det som er en del av det som gjør oss til *mennesker* : vi er i stand

til å vise barmhjertighet, til å gjøre godt, til å arbeide for fred og rettferdighet. Vi har mange flere muligheter enn før til å bidra, også til de som er langt borte.

At denne verdens mektige *lar seg kalle* velgjørere, kjenner vi til, og vi vet at en slik makt har mange latt seg blende av. Men hvilken makt er det virkelig verd å eie?

Det er ikke naivt å arbeide for en bedre verden, det er ikke tafatt å være en del av det som for noen år siden ble beskrevet som godhetstyranniet : det er framsynt og modig å fortsette å la håpet være en levende drøm for hele vår verden. Fordi Gud vil det, -fordi vi alle- alle er skapt i Guds bilde, med samme verdi og verdighet . Hver av oss har en skatt i hendene og hodet, vi kan *være* bærere av godhet og rettferdighet, vi kan være øyer av lys i en mørk verden, vi kan bruke den *gode* makta. Han som ble som en tjener mellom oss, Jesus, viste oss at det går an. Viser oss nå at det går an, når nåden og barmhjertigheten fremdeles kan komme først inn døra. Ingen forskjell. Ingen.

#

#

Når vi reiser til og fra nå, reiser vi gjennom grøderike landskap. Også i alle blomstene som nå er med på å gi liv og skjønnhet der vi samles er de : kornaksene: Lange bygg-agner som en elegant kost ligger rundt kornet.

Hvert og ett av dem bærer med seg et mysterium, og er en liten andakt om du vil se den og ta den til deg: Det er en utrolig vekstkraft og et potensiale for forandring i hvert eneste av de milliarder av korn som nå vokser i alle aks på alle åkrer. Hvis du ikke visste: ville du gjetta at hele planten kommer ut av et eneste lite rusk i handa di, om det bare får jord, fukt, varme og lys ? Og samtidig så skjørt og utsatt: for mye eller for lite blir vanskelig.

Sannelig er det noen paralleller til våre liv og livshistorier også! Forandrings-mulighetene er der, kan vi være med og være tjenere for andre, - slik at de får lys og luft og plass, - og kan folde seg ut med hele sitt liv, spirene til noe fint som hver en av oss har i seg?

Jesus sammenligna seg selv med hvetekornet, og sa: «om ikke hvetekornet faller i jorda og dør, blir det bare det ene kornet. Men om det dør, bærer det rik frukt». Slik er det også med det vi minnes og feirer i olsoktida, - og slik er det også noen ganger med våre liv: Et nederlag kan være med på å skape ny vekst, en transformasjon som kan gjøre at noe nytt og uventet kan skje, når Guds nyskapende kraft får arbeide med oss.

Hva er det vi samles om her? I hele vår kirkes historie har fortellingene om Kristus, om Guds historie med menneskene, om Guds utrettelige søken etter oss blitt fortalt. Fremdeles har vi vondt for å forstå. Jesus ble et symbol på av-makt. Uttømt makt. Men gjennom av-makten oppstår det noe nytt

Det er Guds kjærlighet som alt bygger på. Ikke en nåde som gjør deg liten, -men som åpner opp, som setter fri, - som slipper gleden og takken inn.

Som gjør deg til et oppreist menneske, som kan *våge* å tjene , våge å tro, våge å handle – med kjærlighet.